

Glossa d'un bon discurs de la minoria parlamentària de Catalunya

Una gran setmana - Ha parlat Don Manuel Azaña - Una cosa que no s'havia dit mai - Maura, l'americana més ben tallada del Congrés Periodistes i aplaudiments...

Una setmana més, aquesta última? No. Una gran setmana. Potser, per a Catalunya, la més gran setmana de les Constitucions de la República. Només cal escoltar amb una mica d'atenció, els grinyols que aquests dies modulen certes persones, certs diaris i certs partits.

Una gran setmana. Potser mai no s'havia jugat tan fort, a la Cambra republicana. El discurs — no pronunciat — de la minoria catalana, ha estat un dels millors discursos d'aquest Parlament. Discurs sense paraules. Discurs de silenci, de dignitat i de sacrifici. Ell ha aconseguit per a Catalunya aquesta reivindicació de la cultura, de l'ensenyament i de la llengua, que és a la base mateixa del curs històric de les nostres hores. He admirat més Companys callant, Lluhi callant, aquesta vegada, que en els dies dels millors discursos i dels gestos més brillants. A Gassol, de l'esforç de callar, degueren saltar-li les llàgrimes.

La setmana passada jo escrivia, sobre aquestes cares pàgines de LA RAMBLA, un gran elogi de Don Manuel Azaña. A algú va semblar-li l'elogi excessiu i la passió extremada. I bé: Don Manuel Azaña acaba de parlar. Acaba de parlar, des de la presidència del Govern, de la qüestió de Catalunya. ¿Sabeu què ha dit, Don Manuel Azaña? Ha dit això:

—Mientras no resuelva la cuestión de Cataluña, la República habrá fracasado aunque viva cien años... Aquí no s'havia dit mai, això, i no perquè no se sabés, sinó perquè faltava coratge per dir-ho, faltava valor per afrontar la responsabilitat d'haver-ho dit. I tot el secret estava, precisament, en poder dir això, i en poder-ho dir des del lloc més alt de la República!

A la Cambra — la veu del President del Govern tallava com un ganivet, quan parlava — hi hagué

un llarg moment d'estupor. Com si s'haguessin aturat els cors i els rellotges. Azaña jugava tan fort, en aquella partida, que la banca no hauria resistit. I allò no s'havia vist mai. S'ha jugat fort alguna vegada, però no tant que la banca anés a risc de tallar. De més a més, en l'envit, el jugador oferia el cap i el cor.

Miguel Maura, "groggy", ja no podia fer altra cosa que esquivar. Afrontar els directes formidables d'Azaña, era exposar-se a un k. o. definitiu. "Negresco" acabava de perdre una de les seves figures més brillants.

Miguel Maura — l'americana més ben tallada de, Congrés de Diputats — es llança a fons, la tarda del dijous. Miguel Maura és un home franc, fantàsticament franc. Juga fort, també. També és un home capaç de posar el cor i el cap en un envit. Això és el que té de bo Miguel Maura: que sap amb qui et jugues els quarts — una gran cosa en aquest Parlament. M'han dit que una de les cicatrius del coll de Rodrigo Soriano — un coll absurd — és d'una bala de Miguel Maura, en una matinada de duel, anys enrera.

En llenguatge taurí, Miguel Maura trauria l'equivalent en un "toro bravo y franco". Envesteix, durament, implacablement, però en línia recta. Jo no sabia tractar l'ex-ministre de la Governació com a no importa quin Largo Caballero, que té uns ulls grisos inextinguibles i un somriure complicadíssim. Vull fer a Maura — bona raça de polítics — a la seva manera — aquest elogi.

En aixecar-se amb la paraula, gran expectació. En iniciar el discurs, grans rumors. En acabar-lo, grans aplaudiments. De la Cambra? No. De la Cambra, només, alguns aplaudiments. Qui va ovacionar i empenyer més Miguel Maura, en el seu discurs laudable de dijous pas-

sat, foren els periodistes madrilenys — a la seva tribuna —, i el públic. Cal dir-ho, amb tristesa. Cal dir-ho, salvant clares i dignes excepcions: totes, en els periodistes, d'entranyables amics meus.

Un dia — temps enrera — a la tribuna de la Premsa, el camarada Alavedra, que es trobava a Madrid, tingué la mala pensada de deixar-se endur per l'entusiasme i aplaudir un discurs de Jiménez Asúa. Recordo que fou quan es discutia la famosa esmena sobre l'aplicació de les lleis socials. I bé: l'aplaudiment li costà ésser expulsat de la tribuna. El cridà un ordenança, i:

—Haga usted el favor...

Es veritat que el camarada Alavedra, redactor en cap de "L'Opinió" aleshores, no duia "pase" de tribuna...

Miguel Maura digué barbaritats. No tinc inconvenient a assenyalar els seus gestos. Però menys n'he de tenir a afirmar que digué bar-

Maura, la reacció

baïtats. Endut per una passió esbojarrada, aquell home parlà del problema català com qualsevol monàrquic indocumentat i oller. Però, això sí, amb més coratge. Entre altres coses, preguntà a la Cambra que què ensenyaria Catalunya si no ensenyava cultura castellana, i va afirmar que l'Institut d'Estudis Catalans era un niu de separatisme. Això ho deia girat de cara als catalans — al seu darrera — i mirava fixament a Gassol. A Gassol — ja ho he dit — degueren saltar-li les llàgrimes, en l'esforç de no respondre a Maura ni una sola paraula. Ni una.

Gabriel Alomar em deia que, en sentir la pregunta de què ensenyaria Catalunya si no ensenyava cultura castellana, va saltar materialment del banc. També degueren saltar-li les llàgrimes dels ulls, en callar. Jo vaig veure Alomar que treballava com un desesperat per ficar al seu lloc els indomables punys de la camisa...

Quan Miguel Maura callà i va seure, vaig pensar que els catalans fariem una insigne bestiesa si algun dia ajudàvem aquell home a tornar a un Govern.

Després parlà Azaña. Don Manuel Azaña. Poques paraules. Però dures. D'una duresa desacomunada en l'ambient més aviat retòric de la Cambra. Durant el discurs de Maura, Azaña, a la capçalera del banc blau, s'anava encongint, com un tigre preparat a saltar. Així que l'ex-ministre acabà de parlar, saltà. Fou com un dispar dels muscles en balista. Saltà, i a les primeres paraules — a les primeres urpades — Maura degué trontollar com si li hagués saltat al damunt una pantera.

Els meus lectors han llegit ja, a la Premsa diària, el discurs de Manuel Azaña. No em cal, doncs, repetir-ne els conceptes. Només aquest m'interessa, perquè em sembla que tanca de cop:

—Mientras no resuelva la cuestión de Cataluña, la República habrá fracasado aunque viva cien años...

Això només s'ha pogut dir a Espanya, després de trenta anys de "cuestión catalana", al cap de sis mesos d'instaurada la República. La qual cosa vol dir, entre moltes d'altres, que el senyor Cambó perdía miserablement, quan venia a Madrid; el temps i la veu.

Maura jugà fort, dijous passat. Però Azaña hi jugà més que ell. I féu saltar la banca. Després de la darrera paraula del discurs del cap del Govern, la fórmula Sánchez Albornoz — un nom a recordar amb agraïment — quedava acceptada.

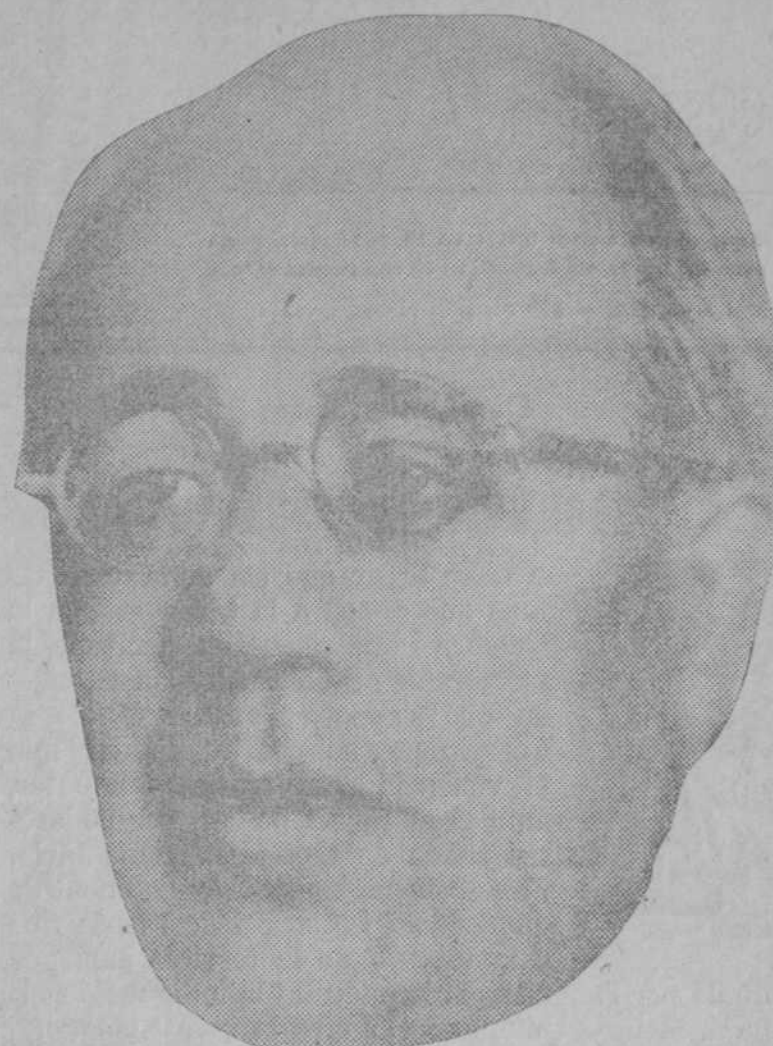
Més tard, als passadissos del Congrés, un diputat radical-socialista comentava, en una broma malhumorada:

—Ya sólo falta que la "Esquerra" presente a las Cortes una enmienda diciendo que el presidente de la República española tiene que ser forzamente catalán...

Callaren els diputats catalans, en aquesta sessió. Mai — i ho he estat moltes vegades — mai m'havia semblat tan digna la seva actitud com en els llargs minuts del discurs de Miguel Maura. Només hi cabia aquesta actitud. O l'altra: la de parlar en el to amb què ho feia l'ex-ministre. I tirar al dret. Però aleshores la qüestió era perduda.

Gassol, Lluhi, Campalans, Xirau i Companys portaven el seu discurs preparadíssim. Jo he vist els apunts, conjuntament sobre la marxa del debat. Una brillantíssima defensa de la cultura catalana i de l'ensenyament català. Però callaren. El seu silenci fou el seu millor discurs. La seva dignitat fou la nostra victòria. Algú, definitivament, va parlar per ells, respondgué per ells. Algú que a la tarda, en el curs de la sessió, havia pogut indicar:

—Oigais lo que oigais, no contes-

Azaña, el liberalisme

tés, amigos... Pase lo que pase, silencio.

I es callà. Aquell silenci, tard almenys com el parlament d'Azaña, guanyà la votació de la fórmula Sánchez Albornoz. La dignitat del mutisme dels diputats catalans, davant els gestos desafortats de Maura, arribà al patètic. Era Catalunya, era, allà baix a les clares terres nostres, la que callava. La que tenia tanta raó, que la seva millor defensa era la dignitat del seu silenci. Maura podia merèixer un Rodrigo Soriano, però no mereixia la resposta i la defensa de Catalunya.

Aquest discurs no pronunciat, se'n dels millors discursos de la vida de Companys i de Gassol, de Xirau i de Lluhi. La Cambra no es podia explicar, en la ramblada de passió, com aquells homes no saltaven dels seus escons i no llançaven damunt l'orador castellà la violència de la seva resposta més severa...

Quan, després d'Azaña, Maura es va aixecar per rectificar, desbaratà, Maura feia llàstima. I l'home

insistí, encara, amb els fantasmes del seu separatisme... Nicolau, des del banc del Govern, no podia aguantar un somriure.

Azaña féu saltar la banca, dijous passat, amb el seu joc fortíssim. Però és possible que, en certs moments, la seva situació se'n pugui ressentir. No es diuen impunement encara, ací, certes coses, ni es prenen impunement certes actituds. Cal veure només els diaris i les actituds d'aquests dies.

Ell sabia que podia passar-li això, Però no s'aturà. Estic segur que no s'hauria aturat davant de res. Que hi pensin els diputats nostres. Per devoció esquerrana i per gratitud liberal, ells han d'ésser al costat de Don Manuel Azaña. Passi el que passi, aquest home ha de comptar amb Catalunya, de la mateixa manera que Catalunya ha pogut comptar amb ell en una hora decisiva i única.

—Mientras no resuelva la cuestión de Cataluña la República habrá fracasado...

JOSEF M. MASSIÉ

Martí Esteve i Pere Rahola expliquen als lectors de "La Rambla" les seves impressions de les Constituents

Martí Esteve ens diu...

¿Quina impressió m'han produït aquestes Corts?

La meua entrada a la Cambra s'ha escaigut en un dels moments alçads de l'etapa parlamentària actual. La impressió que us doni ha d'ésser, naturalment, referida a les tres úniques sessions a què he assistit, però per la intensitat que han tingut — o més exactament, que tingué la de dimercres i encara més la de dijous — i per la qualitat dels temes que s'hi debateren, he pogut conèixer abastament, jo crec, el to de la Cambra, tant en la seva actuació pròpiament parlamentària — dins el saló de sessions — com la gestió dels diputats en reunions a les sales de les comissions i en les entrevistes pels passadissos de la Cambra.

La primera impressió que us puc donar — confirmació de la que heu format a través de les ressenyes periodístiques — és que aquestes Corts són essencialment distintes de les del temps de la monarquia. De fet, discursos que havien arborat la Cambra, ara troben un acolliment plaent; homes consagrats com a prota- gonistes, s'han de limitar, ben a desgrat d'ells, a escoltar i a votar. ¿Qui-

na solitud la d'Alba i Melquíades Alvarez! Una veritable posta dels deus.

Una gran sensació d'autoritat — sobretot d'autoritat moral — dels que seuen al banc blau. L'oratori d'Azaña, no massa brillant, però d'una força que es va fent més intensa com més estona fa que les paraules han sortit de la seva boca. Una gran lletallat i un desig vivíssim de fer una Espanya nova, que la República no hagi consistit simplement a traurer el rei.

He format un concepte excel·lent de Besteiro com a president de la Cambra. Les seves deferències als diputats no les poden confondre mai amb feblesa; no, la seva energia, no té res de despòtic ni de petulant. En resum: una presidència intel·ligentíssima i cordial.

Maura té grans condicions de polemista. Agafarà — ja la té — una fama de parlamentari terrible. Em va semblar, però, poc informat i d'un esperit perfectament antic règim: unitari, antiliberal.

Dintre els diputats nous que he tingut ocasió de sentir, el que m'ha plagut més és Valera, de la Comissió redactora de la Constitució. Dintre tots, nous i vells, el més vell de tística, d'intenció i de recursos, l'Emilià.

Ah! I un dels més cordials i que irradija simpatia personal, quan no parla públicament, és Royo Villanova. És lector diari de "La Publicitat", "La Nau", "La Veu", i "L'Opinio". Din que si els catalans hem aconseguit la conversió de don Niceto, no seria cap miracle que aconseguíssim la seva. No crec que en sortim, ni que ens convingui.

I Pere Rahola...

Establir una comparança entre aquestes Corts i les anteriors és difícil per no dir impossible. De tota manera he tret una bona impressió de les Corts actuals.

Hi ha, evidentment, molta diferència entre el Parlament d'avui i altres Parlaments als quals he assistit; però aquesta diferència és més de matís que d'altra cosa. Per això us dic que és difícil d'establir una comparança. He assistit, només, a tres sessions.

Per això la meua impressió d'aquí un d'ésser purament a base del que he vist i he sentit en aquestes tres sessions, les quals han estat ben importants, per cert.

He pogut comprovar la bona distinció que existeix entre certs parlamentaris espanyols davant la qüestió catalana, cosa que em fa ésser optimista. Manuel Azaña ha demostrat ésser un bon amic de Catalunya.

Heu-vos ací la meua impressió personal en aquest moment viu de les Corts.

Avui tornaré a Madrid. No m'agrada que puguessin dir que els catalans només som al Parlament quan ens interessa directament.

El Dr. Gustau Pittaluga, l'il·lustre liberal que dijous darrer pronuncià al Congrés, un magnífic discurs conciliador, a favor de Catalunya

MIRALLS. MARCS
I MOTLLURES
J. M. Terrés Camatós, S/C
Ausias March, 3 - Tel. 18155

El que cal conèixer sobre la AVARIOSIS

Sota aquest títol el doctor P. Petitjean, de la Facultat de Medicina de París, ha publicat un opuscle en el qual fa un estudi complet de la sífilis, de les seves conseqüències i del seu tractament modern, pràctic i econòmic, per mitjà del producte quimioteràpic francès "Sigmargyl". Aquesta obra, que haurien de llegir tots aquells als quals aquest assumpte interessa, s'envia gratuïtament en sobre tancat sense cap menció exterior pel dipositar del "Sigmargyl" a Barcelona: R. Galup, Farmacèutic, Claris, 3.

Avis als reaccionaris

Reaccionaris! Sabem que conspirau. Però també sabem que no podeu reixir.

No sabeu conspirar, com nosaltres. No hi esteu fets.

Exercint el domini tants anys us heu estovats. I, encara, no teniu pas l'audàcia, ni la intel·ligència, ni la simple tècnica insurreccional.

Amb tot això plegat, tal vegada podríeu dissimular la vostra manca de nombre, la vostra abstència de fe.

Però no teniu res, i apareixen als ulls de la humanitat en una trista nua: pocs i dolents i corcats.

No sortiu, no. Rebriu. Els vostres privilegis no són idees, ni sentiments. No poden pas convèncer ni commoure el Poble, la Demos.

Sabeu què és la República, per nosaltres? Sabeu com concebem la Revolució i com l'hem donada al Poble?

La Revolució ha estat teixida durant segles amb renunciacions supremes. Hem fugit de la glòria mateixa per a forjar-la. Hem deixat en camins de dolor l'Interès i l'Àfete d'homes.

La Revolució, reaccionaris, són anys de presidi, exilis, evasions, misèries i folles. Són dolors innumerable de tot un poble. És edificada amb cranis de soldat, amb llàgrimes de mare, amb torturada carn de presoner polític.

No compreneu això, reaccionaris. Prou que ho sabem. Mai no havem respectat la vida dels Homes, ni els seus Dolors. Sempre heu barrejat el vostre Déu en la fragor de les batalles.

Però sortiu, Apa. Baixeu, baixen al carrer, a mirar cara a cara el vent de les places. Abandoneu les golfes resclodes de les vostres cavernes cerebrals per la carícia de l'aire. El Poble ja us dirà què és la Revolució. La cantàrà de nou a expenses vostres.

Lavors sabreu què és la Revolució, i com l'estima el Poble. Sabreu, encara, com pot fer esdevenir més alta i més pura aquesta flama del seu cor.

Però sou, reaccionaris, temeràriament covards. Només teniu per armes

la mormuració i la provocació petita.

També en això heu d'ésser mesquins. Ens oferiu combats sense grandesa. No sou, als ulls del Poble, un enemic digne. Perseguir-vos és trist i desmesurat en la seva ira generosa.

Però compteu! Juguen amb foc. Si tant l'enfolloniu, potser si saltarà per damunt de tot, ho desfarà tot, ho cremarà tot — amb vosaltres dintre.

El Poble és gran i fort i bell. La Revolució és feta de Dolors, però també d'intel·ligència i de certesa. Té un objectiu.

Nosaltres estimem la Revolució per com l'hem soferta, però també per com l'hem pensada. Hi ha hores de neguit i de meditació molt més intenses que els moments de brega. I els sentim tothora, roents, dintre nostre, com el dia primer de la Sinceritat...

Allò que és en el Poble pensament, i nervi, i sang, és en vosaltres musculs i greix, quexals i estomacs formidables.

El Poble ho sap i ho veu. Compte, encara! Us podria arrencar d'un a un els quexals de l'ànima, ficar-vos dins l'estómac el vostre plom, pintar-vos amb la sang dels seus neguits la pell polida i afuada.

Sortiu, homes de les cavernes! Sortiu, abassegadors, lladres de llibertat, partidaris de jous inèdits! El Poble serà sempre al carrer quan es tracti d'esperar-vos.

El Poble us farà mal, reaccionaris. El Poble pot desfer d'una buïda als vostres castells de cartes, els vostres jocs. Us pot trencar de cop les oracions i la closa dura.

Sabeu què podeu fer? Mireu: ara hem enderrocat allò que destorbava amb bones maneres. Reietis i reietons, militars, nobles i clerecia són respectats en les persones, en els béns. Només els és represa col·lectivament l'autoritat usurpada.

Però criden. Feu-ho. Llargos sí: llavors, ja no quedará més, potser, closca, com pot fer esdevenir més alta i més pura aquesta flama del seu cor.

Però sou, reaccionaris, temeràriament covards. Només teniu per armes

la mormuració i la provocació petita. També en això heu d'ésser mesquins. Ens oferiu combats sense grandesa. No sou, als ulls del Poble, un enemic digne. Perseguir-vos és trist i desmesurat en la seva ira generosa.

Però compteu! Juguen amb foc. Si tant l'enfolloniu, potser si saltarà per damunt de tot, ho desfarà tot, ho cremarà tot — amb vosaltres dintre.

El Poble és gran i fort i bell. La Revolució és feta de Dolors, però també d'intel·ligència i de certesa. Té un objectiu.

Nosaltres estimem la Revolució per com l'hem soferta, però també per com l'hem pensada. Hi ha hores de neguit i de meditació molt més intenses que els moments de brega. I els sentim tothora, roents, dintre nostre, com el dia primer de la Sinceritat...

Allò que és en el Poble pensament, i nervi, i sang, és en vosaltres musculs i greix, quexals i estomacs formidables.

Vosaltres, una amenaça? Vosaltres —pocs i dolents i corcats?

Amb la Revolució, som els més i els millors. Podem avançar més encara. Mai, escoltar-vos. I sabriem, encara, donar-ho tot — fins la vida d'avui, que ja comença de semblar-nos bella; fins l'amor de les dones que han sofert fam per la vostra culpa — contra vosaltres i allò que voleu.

O reaccionaris! No fareu res. La Revolució s'ha tornat invencible, i us advertireu per excés de bondat. Els vostres esgarips són punxades d'agulla en una muralla d'acer.

Silenci, reaccionaris! Sou uns infants

GRANIER-BARRERA

RECEPTOR

Ràdio CLIMO

enxufable al corrent sense antena

Preu:

400

Ptes.

Ramon Climent

Consell de Cent, núm. 266

Telèfon 23058

CAMIONS AUTOMOBILS

Concessionari per a les províncies de Barcelona i de Girona

JOAN FLOTATS

Tamarit, 95 i 97 - Tel. 31506

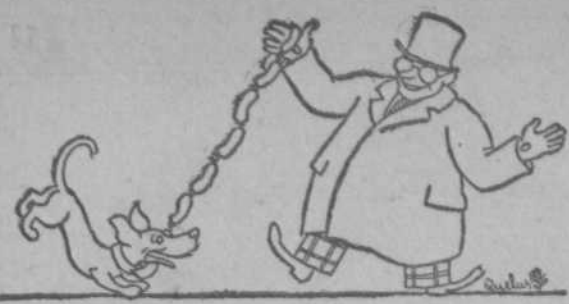
BARCELONA

Quo Vadis Sánchez

CAPITOL XIII

Faia un mes i mig que complia la condemna

2.º volum - Edicions "la rambla" - De venda en totes les llibreries

—Abans, sempre a stava trist i tot ho veia negre; d'ençà que porto ulleres de can GANZER, tot ho veig de color de rosa.

J. GANZER. — Av. Portal de l'Angel, n.º 33

la rambbla

(esport i ciutadania)

CATALA

Aquest és el paper del nostre poble. Treballem per ell com hem treballat sempre per les coses bones nostres

Ciutadania

El mutisme heroic

Jo estic segur que els diputats catalans que dijous a la tarda eren a la Cambra i que visqueren, per tant, la memorable sessió de les Constituents en què s'aprovà l'article 48 de la Constitució, no podran oblidar mai la violència d'un mutisme imposat, amb gran encert polític, per poderoses raons de tàctica parlamentària. Fou el silenci heroic. L'engoliment de glops de fel i la degustació lenta fins a la tortura de la terrible amargor produïda per l'angoixa, la inquietud i la indignació continguda. Mentre Unamuno glossava la seva conegudíssima Espanya, aquella Espanya a la qual s'ha de sacrificar la llibertat, la democràcia i la pròpia República, i ja no cal dir que Catalunya, la minoria catalana escoltava, respectuosa i freda, les al·lusions mortificants a la nostra causa. Mentre el senyor Sánchez Roman —aquest gran bluff que els de Madrid ens presenten com una intel·ligència privilegiada— anava exprement fatigosament l'explorada llimona de la sobirania; mentre Maura, amb mímica i to de "valent", exhibia el seu matonisme provocant els catalans i provocant el Govern amb frases que engrescaven la galeria, els diputats catalans —fidels a la consigna del silenci, disciplinats als acords, obedients a les ordres— es mossegaven la llengua i seguien degustant l'amargor de la fel, contenint la seva ira a cada ofensa contra Catalunya, a cada llançada contra la nostra llengua, a cada provocació revoltant contra la minoria.

Silenci heroic. Si alguna vegada l'actitud de la minoria, sense distinció de partits, ha aparegut cohesionada, uniforme, obeint una tàctica intel·ligent i eficaç, ha estat ara, en ocasió de discutir-se les qüestions d'ensenyament. L'experiència ha demostrat que en moltes ocasions el silenci és preferible als perills del diàleg apassionat. Donada l'atmosfera carregada de la Cambra, on una justificadíssima reacció de la minoria catalana hauria provocat l'explosió de no poques hostilitats contingudes, la millor posició era el mutisme. El sacrifici de la bilis empassada, pagava el tret, pels seus resultats magnífics, a favor de la nostra causa. Si els homes de la Comissió parlamentària de la Constitució feien seva la fórmula acceptada per la minoria catalana i no era positivament millor que fossin ells, i no els nostres homes, els que defensessin l'article 48 al Parlament? A recer de les perilloses susceptibilitats espanyolistes, absents de la violenta discussió mantinguda a la Cambra, els catalans silenciosos guanyaren una nova batalla en pro de l'Estatut...

La intervenció del senyor Azaña desviant l'ofensiva d'un brau amb banderetes de foc, ha servit per recordar-nos que Catalunya està de sort amb els presidents dels Guberns de la República. Azaña, en aquesta ocasió, s'ha comportat exactament com s'hauria comportat Alcalá Zamora en un cas semblant, car si les ideologies d'aquests dos homes no coincideixen, convergeixen, en canvi, en llur amor a la República, per practicar el qual i com a bons liberals, creuen que és indispensable resoldre el problema català.

Amb aquesta victòria, però, no hem de portar el nostre optimisme massa enllà. S'ha desbrossat més el camí per on ha de passar el nostre Estatut. S'ha facilitat l'adveniment d'aquest a la Cambra. Però aquesta victòria ens ha ensenyat també, una vegada més, els perills que volten la causa catalana i els enemics amb què encara compta, per ignorància o per simple fòbia, entre els representants republicans. Contra aquests perills no vacillem a seguir recomanant la gran medicina de la unitat catalana que ha de donar als homes de la minoria que s'asseuen a les Constituents l'autoritat, la força i el prestigi indispensables per a contrarestar les ofensives greus, projectant al bell mig de l'hemicicle aquell mig milió de vots que avalaren l'Estatut i que han d'ésser el reforç espiritual indispensable de la nostra representació parlamentària.

DOMENEC DE BELLMUNT

Quan els partits republicans nacionals van requerir, l'any 1930, els partits republicans de Catalunya per a produir conjuntament a Espanya un moviment revolucionari, la democràcia espanyola guanyà per a Espanya la regió que la monarquia i la dictadura havien perdut.

Marcel·lí Domingo

Una altra batalla guanyada per l'Estatut

Els nostres diputats opinen sobre l'aprovació de l'article 48 : Les causes del silenci : Falsos liberals i liberals autèntics : El matonisme provocador de Maura i la serena equanimitat d'Azaña : L'espanyolisme desplaçat El camí de l'Estatut : Encara queden enemics...

FRANCESC MACIÀ

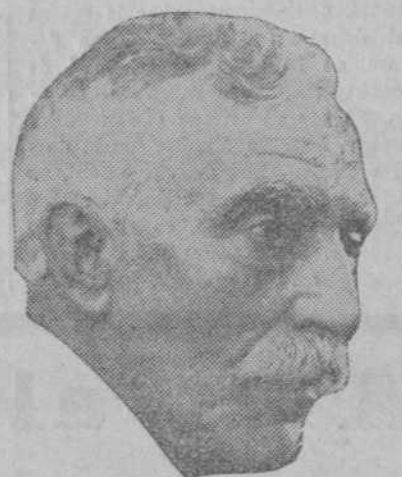
Divendres al matí, el senyor Macià duia la satisfacció pintada en el rostre. Preguntar-li què opinava de l'aprovació de l'article 48 era tanmateix innecessari.

Es veia de lluny la resposta. En efecte. Quan un periodista li va fer la pregunta, el senyor Macià contestà:

—Estic molt satisfet, molt content. Satisfet, per l'actuació de la minoria catalana; content, per la solució donada pel Parlament de la República al problema de l'ensenyament.

A continuació, sense esperar més preguntes, l'il·lustre President de la Generalitat va fer un elogi franc, entusiasta del senyor Azaña.

—La seva intervenció en aquest debat —digué— confirma la seva noble actitud de sempre i la seva comprensió de les aspiracions justíssimes de la nostra terra. En nom de Catalunya i en el meu propi, li

he tramès un telegrama expressant-li la nostra gratitud.

El senyor Macià afegí:

—Salvat favorablement l'escull de l'ensenyament, l'única qüestió que pot perjudicar l'Estatut de Catalunya és la Justícia. Tinc confiança, però, en l'ambient de la Cambra favorable a les aspiracions de Catalunya, i això em permet de continuar essent optimista, tan optimista com sempre...

JOAN LLUHI VALLESCA

Una gran serenitat en la minoria catalana davant la forma provocadora emprada per Maura en el seu atac. L'ex-ministre de la Governació, pobríssim; lamentable en la rectificació. El seu to sempre exagerat i el seu discurs buit, sense cap argumentació sòlida, van donar a l'Azaña una excel·lent ocasió per situar les coses al seu lloc.

Jo em creia que Maura tenia un valor polític molt superior al que ahir va demostrar. Des d'ara, doncs, no crec pas que En Maura arribi

a constituir cap figura rellevant de la política espanyola.

L'Azaña és un home que en la qüestió catalana, i en general en totes les qüestions polítiques plantejades, està demostrant ésser un dels valors més positius —si no el més positiu de tots— dels homes de govern amb què pot comptar la República.

L'article 48, tal com ha quedat aprovat, està conforme amb tots els que desitgem i propugnem per una solució de concòrdia definitiva de la qüestió catalana dintre la República.

JAUME CARNER

Satisfet, molt satisfet per l'aprovació de l'article 48, durant l'apassionada discussió, de la qual ha que-

dat clàssicament demostrat que Manuel Azaña, ultra ésser un polític molt intel·ligent i un temperament fonamentalment liberal, és un gran patriota i un gran estadista.

LLUIS COMPANYS

El cap de la minoria catalana, que ha rebut moltes i ben merecudes felicitacions per l'èxit aconseguit —èxit que es deu en gran part a la seva mà esquerra de bon director d'orquestra—, està radiat de satisfacció. El pesquem en sortir de la Cambra el dia de les grans emocions i ens diu:

La cosa ha anat bé. No podia anar millor. La teoria del silenci ens ha donat excel·lents resultats. Us hauréu adonat, però, que callar avui representava un sacrifici molt dur.

Cal fer constar, no solament amb vistes a Catalunya, sinó també amb

vistes a Madrid, que convé subratllar que nosaltres encara no hem plantejat el problema català a les Corts. Hauríem de plantejar-lo d'una manera fragmentària que li treuria relleu i el perjudicaria. No podem plantejar-lo tampoc al marge de la Constitució. Que es vegi clar que tots els nostres esforços fins a l'hora present han estat encaminats a aconseguir que es deixi viure a l'Estatut, car aquest Estatut el votà el poble segons disposicions d'un decret del Govern provisional de la República, i és de llei que les Corts el discuteixin.

Quan arribi el moment de discutir el nostre Estatut, aleshores serà l'hora de plantejar el problema català en la seva totalitat, integrant, intensament.

VENTURA GASSOL

Tinc l'alegria de l'èxit que representa l'aprovació de l'article 48 de la Constitució, segons el text al qual la minoria catalana havia donat prèviament la seva aprovació. Però vull subratllar la disciplina demostrada per tots nosaltres, escoltant com a tàctica el silenci per tal d'evitar que el senyor Maura i els seus amics fessin reaccionar la Cambra a base d'aquell espanyolisme que en altres temps havia fet fracassar la qüestió catalana i que dijous passat fou denunciat tan co-

ratjosament per Manuel Azaña. Aquesta actitud de la minoria catalana féu una profunda impressió a la Cambra i descomposà el senyor Maura en adonar-se que li anaven fallant tots els trucs preparats per fer-se insultar dels catalans i obtenir així una reacció espanyolista contra l'Estatut.

Es de dordre que a Madrid aquest triomf de Catalunya hagi produït una sensació d'amargor. Amargor injusta, car ells creuen que el nostre esperit és de proscriure de l'escola l'ensenyament del castellà i el coneixement de la cultura espanyola. Creure això és una injustícia que se'n fa, car nosaltres adhim en aquelles escoles genuïnament catalanes que creixem amb el nostre esforç sempre hem ensenyat el castellà. I estem convençuts que ara se sabrà millor, en primer lloc perquè emparam la llengua materna com a vehicle, i en segon lloc perquè haurà desaparegut el desafecte a la llengua castellana, perquè ja no ens serà imposada com havia estat fins ara.

JAUME AIGUADER

Havem sortit en bé d'aquest pas. Ja veurem el que passa en discutir-se l'Estatut. Tenim, encara, en la discussió de la Constitució dos punts que afecten molt directament l'Estatut de Catalunya. Són aquests punts els que es refereixen a les finances i a l'administració de justícia. Jo espero que es resolran en pau i harmonia, arribant-se a un acord, puix que ja és cosa sabuda que el que decideix els homes no són aquestes qüestions que tenen un aspecte material, sinó les que tenen un aspecte moral.

L'Azaña donà proves d'una gran cordialitat i d'un alt sentit liberal. Per a mi ha estat l'Azaña de sempre, ja que en els temps de la dictadura de Primo de Rivera, quan conspirava, parlava, igual com parlava ara des de la presidència del Govern provisional.

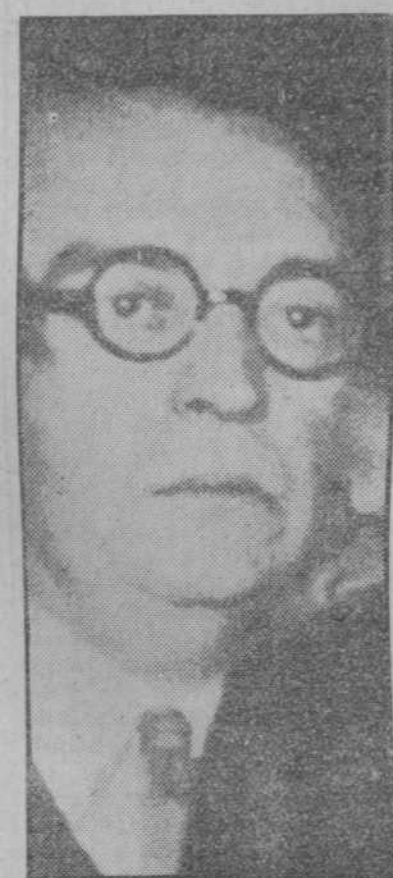
També mereix elogis, que no li varem pas regatejar, En Josep Or-

tiga i Gasset. Cal fer constar que els diputats de l'Agrupació al Servei de la República van votar alguns contra l'esmena de l'Unamuno. I també mereix agraïment Lerroux. Jo vaig anar a felicitar-lo personalment, per la seva noble conducta.

RAFAEL CAMPALANS

De la minoria catalana n'havia sortit algun bon discurs, però jo crec que cap ha arribat a causar l'emoió del nostre silenci d'ahir. Per nosaltres mateixos fou una impressió de sorpresa, car fins feia poca estona tots estàvem disposats per al combat. Anàvem a lluitar una batalla contra la cultura d'ocupació. No calgué. Es a dir, si. Nos-

altres assistirem a la batalla i guanyarem fortament amb l'esperit. Les paraules es movien a flor de llavi. Aparentment romanien freds i indiferents. Els cors, però, bategaven de valent.

Amb el canvi de govern, Catalunya ha trobat un gran home: Azaña. Alcalá Zamora havia arribat a comprendre Catalunya per un gran esforç cordial. Azaña, en canvi, s'hi troba sense cap esforç perquè és un gran liberal. Això està dit molt de pressa. Però a la Cambra hem vist aquests dies que costa poc dir-se liberal i que resulta difícil ésser-ho de debò. Azaña ha estat un exemple de liberalisme.

Per a nosaltres, homes de la U. S. C., la nota més trista fou l'actitud dels socialistes. Fou lamentable que el nacionalisme castellà d'uns quants dels seus homes resultés prou fort per a ofegar els principis immanents del socialisme i no varen negar solament els principis del seu partit, sinó que varen negar la seva pròpia història.

En Maura, que en altres moments havia semblat desmentir la seva fama d'home poc intel·ligent, ahir la va confirmar d'una manera brillant i definitiva. Per la seva mentalitat primària i la seva fatxenda de "señorito" madrileny, semblava l'home destinat a agafar la direcció de les dretes espanyoles. La seva intervenció d'ahir no anava tan sols a atacar Catalunya. Dula més malícia. Era el començament d'una maniobra per a dividir el Govern. Això explica que l'Azaña, home d'una vidència política formidable, s'hi rebegés en la forma que ho va fer i el deixés fet una llàstima.

En resum: els enemics de Catalunya varen estar a una altura lamentable. Catalunya va tenir la gran sort de trobar a la Cambra excel·lents amics, però sobretot hi trobà enemics d'una inhabilitat i d'una ignorància delicioses.

JOAN ESTELRICH

No estic pas massa satisfet de l'article 48. Ja digué Sánchez Albornoz que és només una fórmula, que no correspon al sentiment de cap dels firmants de l'esmena que resultà victoriosa. M'entristeix que perduri encara, tan vivament, la ignorància dels fets lingüístics i culturals i la prujia d'assimilisme que mostraven certs discursos de personatges eminents. Tot això va haver de restar sense la resposta adequada i els oradors catalans haguérem de portar el nostre sacrifici a confiar-ho tot a l'eloqüència d'un silenci absolut. Tot plegat vol dir que es perd terreny i que cada nova topada serà més dura i més difícil. Estem arrencant a trossos les possibilitats de la nostra autonomia, i a Espanya —com advertia el cronista parlamentari de "El Sol"— la gent no està acesa a pagar tots els terminis. Només és segur cobrar al comptat, de cop. Em sembla que per molts anys hi haurà molts d'ésser catalanista.

En Maura acredità la seva "anacstral raigambre" de "hondero balear". Estigué impertinent i ofensiu sempre. Discurs i actitud provocativa per a la galeria. Tot això, tanmateix, fora de la Cambra, ens fa mal. El to de Maura influí en el

d'Azaña. Tampoc el d'aquest —malgrat que féu recular a Maura— fou un gran discurs de President però salvà la situació.

LLUIS NICOLAU D'OLIVERA

La minoria catalana es comprèn amb un encert admirable. Cal guiar la disciplina amb què mantenir-se per l'esforç que s'ha de fer de callar davant l'ofensa contra Catalunya desencadenada per Maura amb arguments vell regim i un accent que no m'ha res de cordial.

L'actitud de silenci adoptada pels catalans entenc que era la solució intel·ligent que podien adoptar. Qualsevol expansió en un m-

ment d'entusiasme hauria pogut fer-nos perdre molt terreny.

El cap del Govern es comportà com un perfecte cavaller. Azaña ha demostrat ésser —ja ens ho esperàvem— un digne continuador de l'obra de cordialitat envers Catalunya iniciada per don Niceto Alcalá Zamora.

JOSEP SUNYOL I GARRIGA

No puc amagar la satisfacció que experimento. Felicito a En Companys i felicito els nostres dos diputats de la Comissió parlamentària que tan bé han sabut actuar entre bastidors preparant l'èxit d'avui

En referència als companys Antoni Xirau i Gabriel Alomar.

La nota sobresortint? No cal parlar-la. El senyor Azaña l'ha expressada per tots nosaltres en forma insuperable. Catalunya li tindrà compte, n'estic segur.

Conclusió? Que no podem dormir damunt dels lliters i que cal vetllar constantment per l'Estatut.